

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

REIKWIJDTE GEDRAGSREGEL 18

Hof van Discipline, 22 juni 2001; nr. 2981

(mrs. Franssen, Bekkers, Van Voorst van Beest, Sterk en Arpeau)

Hof van Discipline, 25 augustus 2000; nr. 2981

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Meeter, Van Grinsven, De Jong Schouwenburg en Vermeulen)

Raad van Discipline Den Haag, 28 juni 1999

(mrs. Van der Wind, Brouwer, Van den Dries, Jansen en Vermeulen)

Strekking en reikwijdte van gedragsregel 18. Revisie

- *Advocatenwet, artikel 46 (5.1. Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)*
- *Gedragsregel 18*

Feiten

Mr. X voerde namens zijn cliënte, de brandverzekeraar A, verweer tegen een vordering van de verzekerde B. Het primaire verweer was dat A geen dekking hoefde te verlenen, subsidiair betoogde mr. X dat een gedeelte van de vordering niet toekwam aan B maar aan de hypothecair belang verzekeraar C. Het primaire verweer werd verworpen, het subsidiaire verweer gehonoreerd.

Vervolgens – 10 jaar na de start van de eerste procedure – begon mr. Y voor de hypothecair belang verzekeraar C een procedure tegen A. Mr. X voerde als verweer dat die vordering inmiddels was verjaard en de rechtbank besliste ook in die zin.

Mr. Y stelde daarop voor C hoger beroep in.

Dit was voor mr. X aanleiding om rechtstreeks aan C een brief te sturen met (onder meer) de volgende inhoud:

‘In bovengenoemde zaak zocht u, bijgestaan door mr. Y, regres op mijn cliënte A. Ik heb destijds aan mr. Y uiteengezet dat die vordering kansloos is, omdat zij al lang en breed is verjaard.

...

Tot mijn niet-geringe verrassing constateer ik nu dat u tegen het vonnis van de rechtbank hoger beroep heeft ingesteld en A heeft gedagvaard voor het Hof Den Haag.

Voor mijn cliënte is nu de maat vol. Zij voelt er niet voor om zich nog langer te laten opdringen dat zij allerlei kosten voor het voeren van een volstrekt overbodige procedure moet maken. Ik zeg u dan ook aan dat, als u deze bij voorbaat kansloze procedure tegen A in hoger beroep voortzet, A zich vrij acht om alle daaruit voortvloeiende en door u onrechtmatig veroorzaakte kosten op u te verhalen.’

Op dezelfde dag zond mr. X een fax aan mr. Y met (onder meer) de volgende inhoud:

‘Tot haar verbazing heeft u namens C hoger beroep ingesteld. Aldus handelt u onzorgvuldig tegenover mijn cliënte die immers opnieuw voor allerlei nodeloze kosten wordt gesteld.

Mijn cliënte is niet voornemens dit alles lijdzaam af te wachten. Ik zeg u nu aan dat ik mij namens A het recht voorbehoud om alle kosten waarvoor A als gevolg van deze zinloze procedure is en gaat worden gesteld, op u te verhalen.

Ook uw cliënten handelen onzorgvuldig en ook hen houd ik op dezelfde wijze aansprakelijk. Waar het hier gaat om een aanzegging met rechtsgevolg als bedoeld in gedragsregel 17 (bew: bedoeld zal zijn: 18) heb ik mij vandaag ook rechtstreeks gewend tot uw cliënte C. Een kopie van mijn brief aan C voeg ik hierbij.’

Mr. Y heeft vervolgens een klacht tegen mr. X ingediend. Die klacht is door de Raad van Discipline als volgt weergegeven:

‘De klacht behelst dat mr. X door het schrijven van de brief aan C, inbreuk heeft gemaakt op de gedragsregels, in het bijzonder regel 18 lid 2, welke beogen te voorkomen dat de advocaat van de ene partij de andere partij rechtstreeks kan intimideren of onder druk zetten. Voorts behelst de klacht dat mr. X bewust in strijd met voornoemde regel heeft gehandeld.’

Overwegingen raad

Het is een advocaat slechts dan toegestaan zich rechtstreeks tot de wederpartij te wenden indien hij een aanzegging doet met rechtsgevolg en onder voorwaarde dat hij gelijktijdig een kopie van die aanzegging aan de advocaat van de wederpartij stuurt.

De wijze waarop mr. X van genoemde regel gebruik heeft gemaakt, is er een die een behoorlijke advocaat niet betaamt. Mr. X heeft immers de mededeling dat hij de wederpartij aansprakelijk houdt voor de kosten van de hoger beroepsprocedure vergezeld doen gaan van mededelingen waarvan hij zich had dienen te onthouden, zoals de mededeling dat hij destijds aan mr. Y heeft uiteengezet dat de vordering van C kansloos is omdat zij hoog en breed is verjaard, dat voor de cliënte van mr. X de maat vol is en dat er sprake is van een volstrekt overbodige procedure die bij voorbaat kansloos is. Deze en dergelijke uitlatingen in de brief voegen een emotioneel gekleurde en mogelijk intimiderende argumentatie toe die niet past in een rechtstreekse aanzegging als waarvan hier sprake is. Dergelijke argumenten had mr. X slechts aan de advocaat van zijn wederpartij kenbaar dienen te maken. Dat mr. X in dezen bewust en niet per vergissing heeft gehandeld volgt uit het feit dat hij op dezelfde dag een kopie van zijn brief aan de klager heeft gefaxt.

De raad acht de klacht derhalve gegrond in die zin dat mr. X door het schrijven van de brief aan de cliënte van klager niet heeft gehan-

deld zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Volgt gegrondverklaring van de klacht met oplegging van de maatregel van enkele waarschuwing.

Overwegingen hof

Het hof gaat uit van de klachtomschrijving door de Raad, nu daartegen geen grief was gericht.

De door mr. X tegen de beslissing van de raad aangevoerde grieven richten zich tegen het oordeel van de raad dat mr. X door de wijze waarop hij de aanzegging aan C. heeft verwoord in strijd heeft gehandeld met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt.

Uitgangspunt bij de beoordeling van de klacht moet zijn dat, zoals ook is neergelegd in het eerste lid van gedragsregel 18, een advocaat die zich in verbinding wil stellen met een wederpartij waarvan hij weet dat deze wordt bijgestaan door een advocaat, dit slechts doet door tussenkomst van die advocaat, tenzij laatstgenoemde hem toestemming geeft zich rechtstreeks tot diens cliënt te wenden. Een uitzondering op deze regel kan worden aanvaard – het tweede lid van gedragsregel 18 voorziet daarin – wanneer het gaat om een aanzegging die, om het daarmee beoogde rechtsgevolg te kunnen bewerkstelligen, rechtstreeks aan de andere partij moet worden gedaan.

In de beslissing van de raad ligt besloten dat de raad van oordeel is dat de in de klacht bedoelde brief een dergelijke aanzegging behelst.

Het hof deelt dit oordeel niet.

In die brief zegt mr. X C aan dat indien zij het door haar in de tussen haar en zijn cliënt A aanhangige procedure ingestelde hoger beroep voortzet, zijn cliënt zich vrij acht om alle daaruit voor haar voortvloeiende en door C onrechtmatig veroorzaakte kosten op C te verhalen. De brief bevat voorts een motivering van het standpunt van A dat C door het voortzetten van de beroepsprocedure onrechtmatig handelt. Niet valt in te zien dat aan deze rechtstreeks aan C gedane aanzegging enig rechtsgevolg is verbonden dat niet verbonden zou zijn aan eenzelfde door tussenkomst van de klager gedane aanzegging. Het gaat daarbij immers slechts om de mededeling dat en waarom de voorgenomen handelwijze van C door A als onrechtmatig wordt beschouwd en de mededeling dat A aanspraak zal maken op vergoeding van de daaruit voor haar voortvloeiende schade.

Uit het voorgaande volgt dat, naar het oordeel van het hof, mr. X in strijd heeft gehandeld met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt door zich, zonder dat daartoe enige noodzaak bestond, bij brief rechtstreeks te wenden tot de cliënt van de klager. De klacht is dan ook gegrond. Gelet op de aard en de ernst van het verwijt dat mr. X kan worden gemaakt, acht het hof oplegging van de ook door de raad opgelegde maatregel passend, waarbij het hof in aanmerking neemt dat de brief, hoewel minder zakelijk van toon, niet in zodanige bewoordingen is gesteld dat aannemelijk is dat C zich daardoor zou laten intimideren. Dit brengt mee dat de grieven geen verdere bespreking behoeven en de beslissing van de raad, zij het op andere gron-

den, dient te worden bekrachtigd.

Volgt bekrachtiging van de beslissing van de raad.

Overwegingen hof in revisie

De raad heeft de klacht gegrond verklaard en het hof heeft deze door mr. X bestreden beslissing bekrachtigd. Het hof heeft daartoe overwogen dat – anders dan in de beslissing van de raad ligt besloten – de brief geen ‘aanzegging met rechtsgevolg’ als bedoeld in gedragsregel 18 lid 2 bevat. Het hof heeft de klacht vervolgens gegrond geacht omdat mr. X in strijd heeft gehandeld met hetgeen een behoorlijk advocaat betaamt door zich, zonder dat daartoe enige noodzaak bestond, bij brief rechtstreeks te wenden tot de cliënt van klager.

Mr. X legt aan zijn herzieningsverzoek, kort samengevat, ten grondslag dat hij wezenlijk is verkort in de uitoefening van zijn ook voor het advocatentucht recht geldende fundamentele recht op een ‘eerlijk proces’. Volgens mr. X zijn in het bijzonder de beginselen van ‘hoor en wederhoor’ en van ‘begrenzing van de rechtsstrijd’ geschonden.

Naar het oordeel van het hof treft dit verwijt geen doel.

Het hof overweegt daartoe als volgt.

Vooropgesteld wordt dat het hof in de bestreden beslissing is uitgegaan van de door de raad vastgestelde en als zodanig niet-bestreden feiten. Het stond het hof vrij om binnen dat feitencomplex te beoordelen of mr. X onbetamelijk heeft gehandeld, als bedoeld in de derde norm van de eerste volzin van artikel 46 Advocatenwet.

Blijkens de bestreden beslissing heeft het hof de door klager (*bew*: bedoeld zal zijn: mr. X) geschreven brief aan de maatstaf van die derde norm beoordeeld en is het tot de beslissing gekomen dat mr. X met het rechtstreeks schrijven daarvan aan C inderdaad onbetamelijk heeft gehandeld.

De enkele omstandigheid dat het hof daarbij aansluiting heeft gezocht bij de hoofdregel van gedragsregel 18 lid 1 in plaats van bij de uitzondering van gedragsregel lid 2 brengt – anders dan mr. X betoogt – niet mee dat het hof buiten de rechtsstrijd is getreden.

Het hof neemt hierbij in aanmerking dat de gedragsregels de normen onder woorden brengen, die naar de heersende opvatting in de kring der advocaten behoren te worden in acht genomen bij de uitoefening van het beroep van advocaat. De gedragsregels kunnen worden gezien als een de advocaat en de tuchtrechter tot richtlijn dienende, maar niet bindende uitwerking van de in artikel 46 van de Advocatenwet geformuleerde normen. Zij vormen derhalve niet de vastlegging van het voor de advocaten geldende tuchtrecht. De inhoud van dat tuchtrecht wordt vastgesteld door de tuchtrechter op basis van – voorzover hier van belang – de reeds genoemde derde norm van artikel 46 Advocatenwet, inhoudende dat de advocaat zich dient te onthouden van enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Verwijzing naar (in het bijzonder) gedragsregel 18 lid 2 in de omschrijving van de klacht betekent derhalve nog niet dat het hof zich dient te beperken tot toetsing van de handelwijze van mr. X aan dit onderdeel van de gedragsregels.

Voorzover mr. X wil betogen dat de bestreden beslissing een met de eisen van een goede procesorde onverenigbaar verrassingsbeslissing oplevert, faalt ook dit betoog, daar – nog daargelaten wat overigens van die stelling zij – blijkens de notulen van de mondelinge behandeling van het appel van mr. X ter zitting van het hof van 30 juni 2000 reeds is gesproken over de vraag of de brief een ‘aanzegging met rechtsgevolg’ bevat, dan wel de hoofdregel van gedragsregel 18 lid 1 aan de orde is.

Ook overigens is niet gebleken dat mr. X op enigerlei wijze is beperkt in zijn verdediging of dat het beginsel van ‘hoor en wederhoor’ jegens hem is geschonden.

Het hof wijst dan het verzoek van mr. X tot herziening van de beslissing van het hof van 25 augustus 2000 af.

Noot

Door een misverstand binnen de Commissie is publicatie van deze uitspraken (te) lang achterwege gebleven. Dat is jammer, want ze geven bepaald aanleiding tot enkele kanttekeningen.

1. Laat ik vooropstellen dat ik persoonlijk niet ben gecharmeerd van het schrijven van een brief als mr. X in casu deed.
Het komt steeds vaker voor, is mijn perceptie, dat advocaten zulke brieven met aansprakelijkstellingen aan wederpartijen of hun advocaten versturen maar als die brieven geen succes hebben volgt vrijwel nooit de sanctie waarmee wordt gedreigd – een procedure uit misbruik van procesrecht – en dat lijkt mij de enige (behoorlijke) ratio van zo’n brief te zijn. Anders kan het snel louter als een poging tot intimidatie worden gezien. (Ik haast mij te zeggen dat in dit geval C aan het hof heeft laten weten zich niet geïntimideerd gevoeld te hebben en het hoger beroep in de civiele procedure tijdens de klachtzaak heeft ingetrokken.)
2. Het voorgaande neemt niet weg dat ik mij kan voorstellen dat de beslissing van het hof in appel mr. X in vertwijfeling bracht.
De raad had, kort samengevat, gezegd: de brief is een aanzegging met rechtsgevolg als bedoeld in gedragsregel 18 lid 2, en mocht dus in beginsel aan C worden geschreven, maar de toonzetting deugde niet en daarom handelde mr. X niet als een behoorlijk advocaat betamt.
Het hof daarentegen stoorde zich enerzijds niet aan de toonzetting, achtte anderzijds de brief niet een aanzegging als bedoeld in gedragsregel 18 lid 2.
Dit laatste hangt samen met de definitie die het hof zelf voor zo’n aanzegging gaf: het moet gaan om een aanzegging die, om het daarmee beoogde rechtsgevolg te kunnen bewerkstelligen, rechtstreeks aan de wederpartij *moet* worden gedaan (en dus niet alleen aan de advocaat van de wederpartij kan worden gedaan).
3. De Commissie die in het begin van de jaren negentig de gedragsregels herzag heeft het tweede lid, een uitzondering op de verplichting van het eerste lid, nieuw toegevoegd aan de al bestaande regel, met als motivering ‘de opvatting in de rechtspraak dat aanzeggin-

gen en dergelijke gedaan aan een ander dan degene voor wie ze bestemd zijn, niet steeds als rechtsgeldig gedaan mogen worden aangemerkt’.

Ik was lid van die Commissie en ik herinner mij dat als voorbeeld diende dat een advocaat van de werkgever niet namens zijn cliënt de werknemer op staande voet kon ontslaan door een brief van die strekking aan de advocaat van de werknemer te sturen. Men kan zich daarnaast voorstellen dat in de contractuele verhouding tussen partijen aanzeggingen met rechtsgevolg (bijv. opzegging) expliciet, ook voor de wijze van aanzeggen, zijn geregeld. (In een eerdere reactie van dit nieuwe lid stond zelfs dat aanzeggingen met rechtsgevolg direct aan de wederpartij dienden te worden gedaan. Later is van dit ‘dienen’ een ‘mogen’ gemaakt om aan de advocaat alle vrijheid te geven die aanzegging te doen op een wijze als hem nuttig of nodig voorkwam.)

4. Het hof kende deze ‘wetsgeschiedenis’ niet en was daaraan dan ook niet gebonden maar het is toch een hele stap om via een eigen interpretatie het ‘mag’ van de tekst te veranderen in: ‘het mag alleen als het móét’, zeker nu uit de toelichting blijkt dat men de advocaat die twijfelt wilde helpen door hem keuzes te geven. Ik hoop dat deze beslissing geen bestendige tuchtrechtelijke jurisprudentie wordt.
5. Maar ook de beslissing van het hof in revisie is opmerkelijk.

Niet door de overwegingen over het karakter van de gedragsregels als een de advocaat en de tuchtrechter tot richtlijn dienende, maar niet-bindende uitwerking van de in artikel 46 van de Advocatenwet geformuleerde normen. Dat is een standaardoverweging. Zelf kan ik met dit karakter heel goed leven.

Sommigen denken daar anders over.

Pot vond dat als op overtreding van gedragsregels sancties stonden die regels in een verordening moesten worden gezet (*Advocatenblad* 1989, pagina 213).

Eenzelfde wens, zij het op heel andere gronden, bestaat bij degenen die de gedragsregels ‘NMa-proof’ willen maken, zoals ook met de Verordening op de praktijkuitoefening (onderdeel resultaat gerelateerde beloning) is gebeurd. Inwilliging van deze wensen betekent mijns inziens dat advocaten aan tuchtrechtspraak onderworpen raken door de enkele inbreuk op een Verordening van de NOVA waarin deze gedragsregels zouden zijn vastgelegd en niet noodzakelijk omdat zij (ook) de andere normen in artikel 46 Advocatenwet – verzaken zorgplicht, onbehoorlijk handelen of nalaten – hebben geschonden. De tuchtrechter verliest dan naar mijn mening veel zo niet alle ‘speelruimte’ om gedragsregels in een bepaald geval te nuanceren, zoals nu herhaaldelijk gebeurt.

Als een van degenen die de gedragsregels hebben herzien – en die herzieningen hebben al een keer of vier plaatsgevonden – ben ik mij bij uitstek er van bewust dat die regels geen eeuwigheidswaarde hebben maar tijdgebonden zijn. Ook, dat men over sommige regels naar eer en geweten in specifieke gevallen verschillend kan denken, dat bovendien een conflict van plichten kan bestaan. Zie de inleiding bij de huidige gedragsregels.

6. Opmerkelijk is wél de aan de standaardoverweging voorafgaande passage: ‘Vooropgesteld wordt dat het hof in de bestreden beslissing is uitgegaan van de door de raad vastgestelde en als zodanig niet bestreden feiten. Het stond het hof vrij om binnen dat feitencomplex te beoordelen of mr. X onbetamelijk heeft gehandeld als bedoeld in de derde norm van de eerste zin van artikel 46 Advocatenwet’.

Het zijn mijns inziens niet zozeer de feiten die het materiaal vormen voor de beslissing van de tuchtrechter alswel de klacht van de klager, binnen het feitelijk kader.

Uit de feiten kan zeer wel de conclusie volgen dat de advocaat op een of meer punten onbehoorlijk heeft gehandeld maar als de klager daarover niet klaagt heeft de rechter in het advocatentuchtrecht niet de vrijheid om zelf, buiten de klacht om, naar (ander) klachtwaardig gedrag op zoek te gaan. Zie de jurisprudentie op pagina 21 van Boekman/Steenmetser/Quant, Advocatentuchtrecht. Het tuchtrecht van accountants kent een ander systeem.

De artikelen 40 Wet RA en 62 Wet AA geven de Raad van Tucht de bevoegdheid om ook ambtshalve, tijdens de behandeling van een klacht van een klager, eigen bezwaren in behandeling te nemen.

Overigens schijnt dit in de praktijk niet of nauwelijks voor te komen (Kleiboer/Huls, Tuchtrecht op de terugtocht? pagina 181). Ook bij octrooigemachtigden bestaat deze – wellicht theoretische – mogelijkheid.

Ik geef aan ons tuchtrecht verre de voorkeur.

7. Ging in casu het hof buiten de klacht?

De klacht als weergegeven door de raad is nogal wollig geformuleerd.

Uit het dossier blijkt dat de klager klaagde over een inbreuk op gedragsregel 18 omdat de brief geen aanzegging met rechtsgevolg bevatte nu het daarin bedoelde rechtsgevolg onbestaanbaar en de aanzegging er van dus zinloos was én omdat de brief daarom in strijd met het verbod van rechtstreekse benadering van de wederpartij kennelijk slechts ten doel had C te intimideren.

Uit het dossier blijkt niet dat de klager, als vastgesteld zou worden – zoals gebeurde – dat de brief wél een aanzegging met rechtsgevolg bevatte er niettemin bezwaar tegen bleef houden dat die rechtstreeks aan C was verzonden, vanuit eenzelfde redenering als het hof in appèl volgde (het mag, maar alleen als het móét).

8. Wat er van dit alles zij, de vraag blijft over of aan mr. X. een maatregel (waarschuwing) had moeten worden opgelegd. De gedragsregels zijn, als gezegd, voor de tuchtrechter niet bindend en het komt voor dat de tuchtrechter ogenschijnlijk dwingende voorschriften in die gedragsregels in de omstandigheden van het geval minder zwaar neemt dan uit de tekst lijkt te volgen. Maar ik kan mij niet herinneren dat de tuchtrechter eerder een in een gedragsregel uitdrukkelijk toegestaan handelen onbehoorlijk heeft gevonden.

Moest mr. X, de gedragsregels lezend, beducht zijn voor ándere risico's dan dat zijn brief niet zou worden opgevat als een aanzegging met rechtsgevolg of qua toonzetting niet door de beugel kon?

9. Het is wel een lange noot geworden. Ter geruststelling: het was mijn laatste.

E. (Mr. J.C.P. Ekering maakt sinds 1 januari 2004 geen deel meer uit van de Commissie Disciplinaire Rechtspraak.)

KLACHT TEGEN SAMENWERKINGSVERBAND

Raad van Discipline Arnhem, december 2002 (datum incompleet)
(*mrs. Van Ginkel, Dam, Van Halder, Van de Loo en Van Wijmen*)

Plv. voorzitter Raad van Discipline Arnhem, 24 juni 2002
(*mr. F.J. de Vries*)

In beginsel zijn klachten ontvankelijk die gericht zijn tegen een samenwerkingsverband voorzover het gaat om de schending van een voor zo'n verband geldende norm.

– *Advocatenwet art. 46 (Tuchtprocesrecht)*

Feiten

Klager dient een klacht in tegen de advocatenmaatschap X.

Mr. Y was lid van die maatschap en heeft klager als advocaat bijgestaan.

Vóór 1 januari 1999 zijn van en voor klager door het kantoor van mr. Y een voorschot en derdengelden ontvangen, welke bedragen zijn verrekend.

Het maatschapsverband met mr. Y is per 1 juli 1999 ontbonden.

Klacht

De maatschap heeft onvoldoende gedaan om schade voor klager als gevolg van beroepsfouten van mr. Y te voorkomen en te beperken. Klager verwijt de maatschap voorts dat zij ten onrechte de hiervoor genoemde verrekening heeft toegepast.

Overwegingen van de plaatsvervangend voorzitter van de raad

Klachten behoeven niet noodzakelijkerwijs gericht te worden tegen individuele advocaten, zij kunnen ook gericht zijn tegen een samenwerkingsverband voorzover het gaat om de schending van een voor zo'n verband geldende norm. Klager kan dan ook in beginsel in zijn klacht worden ontvangen voorzover het verwijt zich richt tegen een handelen of nalaten van de maatschap. Voorzover het verwijt zich richt tegen de wijze waarop van en voor klager ontvangen gelden zijn verrekend, kan klager niet in zijn klacht worden ontvangen. Het moet er immers voor worden gehouden dat deze verrekening viel onder verantwoordelijkheid van de behandelend advocaat, te weten mr. Y, en niet onder verantwoordelijkheid van de maatschap.

Voorzover de klacht ontvankelijk is moet deze als kennelijk ongegrond worden afgewezen. Het dossier bevat geen enkele aanwijzing dat klagers verwijten terecht zijn. De plaatsvervangend voorzitter is niet gebleken van enige beroepsfout van mr. Y, laat staan van enige beroepsfout waar de maatschap medeplchtig aan zou zijn c.q. aansprakelijkheid voor zou dragen.

Klager is in zijn klacht tegen de maatschap kennelijk niet-ontvan-

kkelijk voorzover de klacht betrekking heeft op de wijze waarop van en voor klager ontvangen gelden zijn verrekend; voor het overige is de klacht kennelijk ongegrond.

Overwegingen van de raad

Op de gronden die de plaatsvervangend voorzitter in diens beslissing heeft vermeld is de raad van oordeel dat de klacht tegen de maatschap kennelijk niet-ontvankelijk respectievelijk kennelijk ongegrond is.

Volgt

De raad verklaart het verzet ongegrond.

VÓÓR VERHOOR HOREN

*Raad van Discipline Amsterdam, 2 december 2002
(mrs. Kist, Karskens, Van der Plas, Klaver en Röttgering)*

In casu mocht de advocaat een door de wederpartij aangezegde getuige vóór de zitting horen, omdat deze getuige in een bijzondere relatie stond tot de eigen cliënt, gegeven het feit dat de getuige niet lang daarvoor statutair directeur was van die cliënt en verantwoordelijk voor het door deze gevoerde (financiële) beleid.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.3.2. Dreigementen; 4.2. Deskundigen, getuigen en adviseurs; 5.1. Regels die betrekking hebben op de juridische strijd)*
- *Gedragsregel 16*

Feiten

Mr. X is de raadsman van A, welke vennootschap al enige jaren verwickeld is in een geschil met klager over de toelating van de programma's van klager tot het kabel-netwerk van A en over de prijzen die A van klager verlangt voor de doorgifte van zijn programma's.

Om dit geschil tot een oplossing te brengen heeft klager een zogenaamd 'verzoek tot een bindende aanwijzing' aan de Opta gericht die in gevolge de Telecommunicatiewet bevoegd is. Ter onderbouwing van zijn standpunt wenste klager tijdens een zitting, waarbij zijn bezwaarschrift zou worden behandeld, de voormalig financieel directeur van A door de Opta te doen horen.

De raadsman van klager heeft de Opta hierover tevoren schriftelijk geïnformeerd. De Opta heeft vervolgens schriftelijk aangegeven dat het klager vrij stond om deze getuige tijdens de mondelinge behandeling te doen horen.

Mr. X heeft naar aanleiding hiervan contact opgenomen met deze voormalig financieel directeur B en hem in een gesprek, dat ongeveer tien minuten heeft geduurd, gewezen op de inhoud van de procedure waarin hij als getuige werd geacht een verklaring af te leggen, hem zijn geheimhoudingsbeding in herinnering gebracht en hem vervolgens geadviseerd op basis daarvan zelfstandig advies in te winnen over de vraag of hij als getuige zou willen verschijnen. Vervolgens heeft B laten weten niet als getuige te zullen verschijnen. In een later door hem ondertekende verklaring heeft hij aangegeven dat het zijn eigen conclusie was dat het verstandiger was niet op het

verzoek van klager in te gaan en niet op de zitting te verschijnen en tevens dat hij zich in het geheel niet bedreigd heeft gevoeld.

Klacht

De klacht houdt, zakelijk weergegeven, in dat mr. X in strijd met artikel 46 van de Advocatenwet heeft gehandeld, door een persoon die door de wederpartij als getuige was aangezegd vóór het verhoor te horen, daarmee in strijd handelend met gedragsregel 16 en tevens door de potentiële getuige te intimideren.

Overwegingen van de raad

Bij de beoordeling van de klacht stelt de raad voorop dat het op grond van artikel 16 van de gedragsregels niet is toegestaan om personen, die door de wederpartij als getuigen zijn aangezegd of kennelijk zullen worden aangezegd, vóór het verhoor te horen. Het derde lid van dit artikel bepaalt dat dit verbod niet geldt ten aanzien van de eigen cliënt en personen in dienst van, of in een bijzondere relatie staande tot, de eigen cliënt.

De raad is van oordeel dat in de onderhavige zaak in het midden kan worden gelaten of sprake is van een getuigenverhoor in de zin van regel 16 van de gedragsregels. Veronderstellenderwijs ervan uitgaande dat dit het geval is, komt de raad namelijk tot het oordeel dat het handelen van mr. X niet als klachtwaardig valt aan te merken. B staat immers in een bijzondere relatie tot de eigen cliënt, gegeven het feit dat hij niet lang daarvoor statutair directeur was van A en verantwoordelijk voor het (financiële) beleid. Het stond mr. X derhalve vrij om B te benaderen.

Mr. X heeft daarnaast onweersproken gesteld dat hij tijdens bedoeld telefoongesprek met B hem slechts gewezen heeft op zijn geheimhoudingsverplichting en hem de procedure bij de Opta heeft uitgelegd. Vervolgens heeft mr. X aan B geadviseerd extern advies in te winnen. Gegeven die uitlatingen, alsmede gezien de inhoud van de verklaring van B zelf, is de raad van oordeel dat niet is komen vast te staan dat mr. X de voormalig financieel directeur B ontoelaatbaar zou hebben geïntimideerd met betrekking tot de vraag of hij al dan niet als getuige op de zitting zou moeten verschijnen.

Volgt

De raad verklaart de klacht ongegrond.

MISLEIDENDE PUBLICITEIT

*Hof van Discipline, 6 december 2002, nr. 3573
(mrs. Zwitser-Schouten, Heidinga, Balkema, Schokkenbroek en Homveld)*

*Raad van Discipline Amsterdam, 28 januari 2002
(mrs. Van Bennekom, Breederveld, Hamming, Meijer en Wiarda)*

Misleidende publiciteit.

- *EVRM artikel 10*
- *Advocatenwet artikel 46 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt)*
- *Verordening op de Publiciteit, artikel 2*

Feiten

Jegens mr. X is door de Raad van Discipline te Amsterdam een aantal uitspraken gedaan. In een van die zaken is de raad tot het oordeel gekomen dat mr. X excessief heeft gedeclareerd. In een andere zaak, een door klager A ingediende klacht betreffend, heeft de raad geoordeeld: '(...) dat er weliswaar fors door mr. X aan klager is gedeclareerd, maar heeft de raad niet kunnen vaststellen dat er in die mate is gedeclareerd dat er sprake is geweest van excessief declareren'.

Naar aanleiding van de uitspraak in laatstbedoelde zaak heeft mr. X enkele dagen daarna in een landelijk dagblad een advertentie laten plaatsen met de tekst 'Raad van Discipline oordeelt: (mr. X) te (Z) declareert niet excessief' en de mededeling dat de uitspraak in de klachtprocedure van A tegen mr. X op aanvraag bij mr. X te verkrijgen is.

De deken laat mr. X weten dat de tekst misleidend is, aangezien deze ten onrechte de indruk wekt dat door mr. X in geen geval excessief is gedeclareerd. De deken sommeert mr. X de advertentie te rectificeren, hetgeen mr. X weigert.

Klacht

De ambtshalve klacht houdt, zakelijk weergegeven, in dat mr. X in strijd met artikel 46 van de Advocatenwet heeft gehandeld door de advertentie, waarvan de inhoud door haar onvolledigheid misleidend is, te doen plaatsen.

Overwegingen van de raad

De raad stelt voorop dat van een zorgvuldig handelend advocaat mag worden verwacht dat door hem geplaatste advertenties in overeenstemming zijn met de waarheid en dat deze tevens door haar inhoud noch anderzijds misleidend zijn.

De raad is van mening dat de tekst van de door mr. X geplaatste advertentie in strijd is met de hiervoor geformuleerde zorgvuldigheidsnorm. Mr. X is, door uitsluitend de uitkomst van die procedure te vermelden waarin de klacht ongegrond werd verklaard, ontoelaatbaar selectief te werk gegaan nu in een andere uitspraak van dezelfde datum een andersluidende beslissing was gegeven. Het feit dat tegen laatstbedoelde uitspraak nog hoger beroep open stond maakt het voorgaande reeds hierom niet anders, nu deze mogelijkheid van appèl ook nog bestond ten aanzien van de uitspraak die door mr. X wel in de advertentie is genoemd.

De gedraging van mr. X is tuchtrechtelijk verwijtbaar. De raad houdt bij het opleggen van de maatregel rekening met het feit dat de door mr. X gevoelde behoefte, ruchtbaarheid te willen geven aan deze voor hem positieve uitspraak, enigszins valt te begrijpen vanwege de aanzienlijke – en voor mr. X negatieve – publiciteit welke onder andere de onderhavige procedure had omgeven. De raad is derhalve van mening dat in het onderhavige geval met na te noemen maatregel kan worden volstaan.

De raad verklaart de klacht gegrond en legt aan mr. X op de maatregel van enkele waarschuwing.

Overwegingen van het hof

In hoger beroep voert mr. X het volgende aan. Door de bestreden beslissing is zijn recht op vrije meningsuiting in de zin van artikel 10 EVRM geschonden. De raad heeft miskend dat de vrijheid van meningsuiting van de advocaat slechts dan beperkt kan worden, indien de uiting tevens aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad oplevert en de advertentie is niet een zodanige uiting. Ten onrechte heeft de raad onverwogen en beslist dat hij ontoelaatbaar selectief tewerk is gegaan bij de plaatsing van zijn advertentie.

Het hof onderschrijft het oordeel van de raad dat de advertentie misleidend is omdat de indruk wordt gewekt dat de raad heeft beslist dat mr. X in geen enkel geval excessief heeft gedeclareerd, dit terwijl de raad op diezelfde dag in een andere zaak een in hoger beroep bevestigde uitspraak heeft gedaan dat mr. X wel degelijk excessief heeft gedeclareerd.

Het hof verwerpt het beroep op artikel 10 EVRM met een verwijzing naar zijn beslissing nr. 1389 (*Advocatenblad* 1990, p. 551) en naar EHRM 26 april 1979, NJ 1980, 146 en 25 maart 1985, NJ 1987, 900.

Voorts overweegt het hof dat de vrijheid van meningsuiting niet slechts dan op grond van artikel 46 Advocatenwet beperkt kan worden indien de uiting tevens aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad oplevert.

Volgt

Bekrachtiging van de beslissing van de raad.